

הַנְּסִיךְ הָעֶרְבִי, שְׁמוֹ זְהָאֵכ,
בְּשִׁלְטוֹן וּבְכוּחַ חֶשֶׁק.
הַשֵּׁטֶן הַמְּכַרִּית אֶז כָּרַת אֶתוֹ בְּרִית
וּבְסוּף לְכַתְּפָיו גַּם נָשָׂק.

וְצָמְחוּ מִכַּתְּפָיו נְחָשִׁים
שָׁפֵל יוֹם אָכְלוּ שְׁנֵי אַנְשִׁים.
אַחֲרֵי אֵלֶּף שָׁנָה שֶׁשִּׁלַּט בַּמְּדִינָה,
פָּרִידוֹן נְבוֹאֵת־קֶץ הַגָּשִׁים.

אריאל

זֶה־אֵכ

הִיָּה הָיָה בְּאַרְצָא עֲרַב מְלֶךְ טוֹב לֵב, יִשְׂרָאֵל דְּרָךְ וִירָא שְׁמַיִם בְּשֵׁם
מֶרְדָּאס. מֶרְדָּאס הָיָה טוֹב וּמִי־טִיב לְכָל בְּנֵי הָאָדָם וְגַם לְכַעֲלֵי
הַחַיִּים, וְהֵם הִשִּׁיבוּ לוֹ אֶהְבָּה.

לְמֶרְדָּאס הָיָה בֶן בְּשֵׁם זֶה־אֵכ. זֶה־אֵכ הָיָה אֲמִיץ אַךְ קַל דַּעַת,
וְלִבּוֹ כַּה מְלֵא תְּאַוַּת גְּדֻלוֹת עַד שֶׁלֹּא נִשְׂאָר בּוֹ מְקוֹם אֲפִלוּ
לְטַפַּת אֶהְבָּה. יוֹמָם וְלַיְלָה הִתְאַמֵּן בְּסִיף כְּדֵי שִׁיּוּכַל לַגְּבַר עַל
כָּל יָרִיב.

יוֹם אֶחָד עִם שִׁחַר, בָּא אֵלָיו אֲבָלִים, הַשֶּׁטָן, מְחַפֵּשׁ לְאִישׁ
זָקֵן וְטוֹב לֵב.

אָמַר אֲבָלִים לְזֶה־אֵכ: "אֲנִי יוֹדֵעַ אֵת סוֹד הַכּוּחַ, וּבִיכָלְתִּי
לְהַפְּךָ אוֹתְךָ לְמֶלֶךְ הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר שְׂרָאָה הָעוֹלָם. אַךְ תַּחֲלֶה
עֲלֶיךָ לְכַרֵּת אֶתִּי בְּרִית. הַבְּטַח לִי שֶׁתַּעֲשֶׂה כָּל מָה שְׂאֵמַר לְךָ,
וְאֲנִי אַעֲשֶׂה אוֹתְךָ זוֹהַר כְּחֶמָה! הָעוֹלָם כָּלוּ יִהְיֶה לְמַמְלַכְתְּךָ.
אָדָם וּבַהֲמָה, עוֹף הַשָּׁמַיִם וְדָגֵי הַיָּם יִסּוּרוּ לְמְרוֹתְךָ."

הַצָּעִיר קַל הִדְעַת וְתֵאֵב הַכּוּחַ לֹא הִסָּס לְרַגֵּעַ וְעָנָה: "נִשְׁבַּע
אֲנִי שְׂאֵשְׁמַע לְעֲצָתְךָ, אַעֲשֶׂה כְּדַבְּרֶיךָ, וְלֹא אֶסַּפֵּר לְאַף אֶחָד
אֵת סוֹדוֹתֶיךָ. עֲשֵׂה אוֹתִי לְמֶלֶךְ הַגְּדוֹל בְּיוֹתֵר שְׂרָאָה הָעוֹלָם!"
שָׂמַח אֲבָלִים בְּלִבּוֹ וְאָמַר לְזֶה־אֵכ: "הַבְּעֵיָה הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר
הָעוֹמְדַת בְּפִנְיֶךָ הִיא אֲבִיךָ. הַזָּקֵן מְאַרִיךְ יָמִים וְתוֹפֵס בְּעוֹלָם
מְקוֹם שְׂשִׁיךָ לְךָ, וּבִינְתַיִם נְעוּרֶיךָ חוֹלְפִים וְאַתָּה מְבֻזָּז אוֹת
זְמַנְךָ. לָמָּה לְבִית אֶחָד שְׁנֵי מְנַהֲיָגִים? עֲרַף אֵת רֹאשׁוֹ שֶׁל אֲבִיךָ
הָעֲשִׂיר! כְּשֶׁתַּעֲשֶׂה כְּדַבְּרִי, תַּהַפְּךָ לְמֶלֶךְ רָם וְלִשְׁלִיט עָלֶיּוֹן."

זֶה אַכּ חָשַׁב עַל דָּם אָבִיו וְלָבוּ נִמְלָא כָּאֵב. הוּא אָמַר לְאַבְלִיס:
”וְהוּ מַעֲשֶׂה שְׂלֵא יַעֲשֶׂה! תֵּן לִי עֲצָה אַחֲרַתִּי!” מִתְבָּרַר שְׂאֵפְלוּ
בְּנִסְיָכִים קָלִי דַעַת וְתֵאבִי גְדֻלוֹת מִתְקַיֶּמֶת מִדַּת כְּבוֹד אָב.
אִישׁ חָכֵם אַחַד אָמַר לִי פַעַם שְׂאֵפְלוּ בֵּן סוֹרֵר, שְׁהוֹפֵךְ לְחֵית
טָרֶף, לֹא יִשְׁלַח יָד בְּנַפְשׁ אָבִיו. וְאִם שְׁלַח - יֵשׁ לְבַרֵּר אֶת
הָעֲנִין עִם הָאִם.

הַשִּׁיב לוֹ אַבְלִיס: ”אִם תִּפְרֹר אֶת פְּקוּדָתִי עִתָּה, יוֹדַע שְׁמֵךְ
בְּכָל הָעוֹלָם כְּאָדָם הַמִּפְרֵר בְּרִיתוֹת. עַד סוּף יִמֶיךָ תִּבְעַר
נִשְׁמָתְךָ בְּאֵשׁ הַשְּׁבוּעָה שְׁנִשְׁבַּעְתָּ לִּי וְתִשְׂרַף בְּלֶהָבוֹת הַבְּרִית
שְׁכַרְתָּנוּ. הַשְּׁבוּעָה וְהַבְּרִית יִשְׁאָרוּ כְּאוֹת קִינָן עַל מִצְחֶךָ, אָבִיךָ
יִשְׁאָר שְׁלֵיט אֶהוּב וּמְעַרְךָ, וּמִנַּת חֶלְקֶךָ תִּהְיֶה בּוֹז וְהִשְׁפָּלָה.”
נִסִּיךְ עָרַב נָפֵל בַּפֶּה שְׁטָמָן לוֹ אַבְלִיס. ”אָמַר נָא לִי מָה
עָלִי לַעֲשׂוֹת,” בְּקֶשׁ. ”אִינִי רוֹצֶה לְהַפְרֵר בְּרִית שְׁכַרְתָּי!” אַבְלִיס
אָמַר: ”אֵל חָשֵׁשׁ. יָדֶיךָ יִשְׁאָרוּ נְקִיוֹת. עָלֶיךָ רַק לְהִסְפִּים. אֶת
הַמַּעֲשֶׂה עֲצֵמוּ הַשָּׂאֵר לִי.” זֶה אַכּ שָׁתַק.

לְמַלְךָ מִרְדָּאס טוֹב הֵלֵב הָיָה בְּסִתְּנָן מְשׁוּכָב נֶפֶשׁ. בְּלִילוֹת
הָיָה יוֹצֵא לְגַנוּ כְּדֵי לְרַחֵץ אֶת רֵאשׁוֹ וְאֶת גּוּפוֹ בְּבִרְכָה בְּפִנְתַּי
סֹתֵר בְּגוֹן, וְלִהְטֶהֱרַק לְקִרְאֵת עֲבוּדַת הָאֵל. בְּאוֹתוֹ לִילָה, כָּרָה
אַבְלִיס בּוֹר עֵמֶק בְּאִמְצַע הַדֶּרֶךְ, כֶּסֶה אוֹתוֹ בְּזֹרְדִים וַיִּשֵׁר אֶת
הָאֲדָמָה מֵעָלָיו. כְּשֵׁשׁ מִרְדָּאס פָּנְיוֹ אֶל הַגְּנָה בְּדַרְכוֹ לְטַהֲרָהּ
הַלִּילִית, נָפֵל לְבוֹר, שָׁבַר אֶת מִפְרָקְתּוֹ וּמַת.

וְכֵן, בְּתַחְבוּלָה זֹו, יָשַׁב זֶה אַכּ עַל כֶּסֶּ אָבִיו, וְשָׁם עַל רֵאשׁוֹ
אֶת כְּתָר הָעָרְבִים.

אֲבָלִים הַמְּחַפֵּשׁ לְזֶקֶן נַעֲלָם, אֶךְ הַמְּשִׁיב לַעֲקֵב, לְחִכּוֹת
לְשַׁעַת כְּשֶׁר וּלְחִבֵּל תַּחְבּוּלוֹת.

יוֹם אֶחָד הוֹפִיעַ בְּפָנָי זְהָאֵךְ אִישׁ צָעִיר וַחֲלַק לְשׁוֹן, וְהָצִיג
אֶת עֲצָמוֹ כִּיּוֹעֵץ חָכֵם וּמְנַסֶּה. הוּא פָּנָה אֶל זְהָאֵךְ, הִרְעִיף עָלָיו
שְׂבָחִים וּמְחַמָּאוֹת, וּבְסוּף דְּבָרָיו הוֹסִיף וְאָמַר: "טֵבַח אֲנֹכִי
וּשְׂמִי הוֹלֵךְ לְפָנָי. אִם תִּמְצָאנִי רְאוּי לְשֶׁרֶת אֶת פָּנָי הַמְּלֶךְ,
קַחנִי נָא אֶל מְטֵבְחִי אֲרֻמוֹנְךָ!" זְהָאֵךְ, שְׁלֵא יָדַע שְׂאֲבָלִים הוּא
הָעוֹמֵד לְפָנָיו, נִשְׁבַּה בְּדַבְּרֵי הַחֲלָקוֹת, וְהָאִיר לוֹ פָּנִים. הוּא
קִבֵּל אֶת הַצָּעֵתוֹ בְּבִרְכָה, נָתַן לוֹ אֶת מִפְתַּחוֹת מְטֵבַח הַמְּלֶךְ,
מָנָה אוֹתוֹ לְטֵבַח הָרֵאשִׁי וְהַפְּקִידוֹ עַל מְאָכְלָיו.

עֲלִיכֶם לְדַעַת שְׂבָאוֹתוֹ זְמַן, בְּנֵי הָאָדָם עֲדִין לֹא גָלוּ אֶת כָּל
הַמְּאָכְלִים. לָכֵן לֹא עָבַר זְמַן רַב עַד שֶׁהַטֵּבַח שָׂבָה אֶת לְבוֹ
וְאֶת בִּטְנוֹ שֶׁל זְהָאֵךְ. הוּא גָּלָה לוֹ אֶת סוּד אֲכִילַת הַבֶּשֶׂר,
כִּשְׁף אוֹתוֹ בְּמִטְעָמָיו וְהַפֵּךְ אוֹתוֹ לְבֵן עֶרְבָה שֶׁל מְאָכְלָיו, כִּי
אֶף אֶחָד אַחַר עֲדִין לֹא יָדַע לְהַכִּין מְאָכְלִים כְּאֵלֶּה.

תַּחֲלָה הִגִּישׁ לוֹ חֵלְמוֹן בִּיצָה. הַחֵלְמוֹן חִזַּק אֶת זְהָאֵךְ וְעָשָׂה
אוֹתוֹ בְּרִיא כְּשׁוֹר. הוּא אָכַל וְהִתְעַנֵּג, שָׁמַח וְהִתְמוֹגַג, וּשְׂבַח
אֶת הַטֵּבַח. וְכֵךְ אָמַר אֲבָלִים הַנְּכַלּוּלִי: "יְחִי מְלָכִי הָרֵם! שָׁמַח,
מְלָכִי, כִּי גַם מָחָר אֲבִשֵׁל לָךְ מִטְעָמִים כְּאֵלֶּה. שִׁיְהִי לָךְ
לְבָרִיאוֹת וּלְעֵנָג!" וְכֵל אוֹתוֹ הִלְיָלָה חָשַׁב אֲבָלִים אֵיזָה מְאָכַל
מִזֵּין, טָעִים וּמִפְתִּיעִים יָכִין לְזְהָאֵךְ מָחָר כְּדֵי לְהִדַּק אֶת אַחֲזִיתוֹ
בְּלֵב הַמְּלֶךְ.

לְמַחֲרַת הַתְּקִין סְעוּדָה מִמִּטְעָמֵי חוּגְלוֹת וּפְסִיּוֹנִים, וּמְלֶךְ

הַעֲרִיבִים שְׁלַח יָדוֹ אֶל הַלֶּחֶם וְאֶל הַבָּשָׂר, אָכַל וְהִתְעַנֵּג, שָׂמַח
וְהִתְמוֹגַג, וְהִעֲרִצְתוֹ לְטֹבַח הַתְּעַצְמָה שְׁבַעֲתֵימִים.

בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי עָרַךְ אֲבֵלִים הַטֹּבַח מִפֶּה עֲמוּסָה בְּמַעֲרַנֵי עוֹף
וְטֹלָה, וּבְיוֹם הָרְבִיעִי הִכִּין מֵאֲכָלִים מִנֶּתַח גֹּב שֶׁל עֵגֶל צָעִיר,
מְשֵׁרָה בְּזַעֲפָרָן וּבְמֵי וְרָדִים, בֵּינָן יֵשֶׁן נוֹשֵׁן וּבְמוֹשֶׁק טָהוֹר.

זֶהֱאֵכ הוֹשִׁיט יָדוֹ אֶל הַמְטַעֲמִים, הִבִּיֵּאָה אֶל פִּיו, אָכַל -
וְאוֹרוֹ עִינָיו. הוּא נִמְלָא הַפֶּתַעַה וְתִדְהָמָה מִחֻכְמָתוֹ שֶׁל הַטֹּבַח
וְאָמַר לוֹ כֵּן: "טֹבְחֵי הַטּוֹב! רוֹצֵה אֲנִי לְגַמֵּל לָךְ עַל מֵאֲכָלֶיךָ
הַטּוֹבִים וְהַמְבְּרִיאִים. אֲמַר לִי מָה מִשְׁאַלְתְּךָ, וְתַעֲשֵׂ!"

עֲנָה הַטֹּבַח: "מִלְכֵי הָרֶם, מִי יִתֵּן וְתַחֲיָה תְּמִיד בְּשִׂמְחָה
וּבְאֶשֶׁר וְשִׁלְטוֹנְךָ יִכּוֹן לְעַד. לְבִי מִלֵּא עַד גְּדוּתִיו בְּאַהֲבָה אֲלֶיךָ.
נִשְׁמַתִּי מִלֵּאָה בְּמִרְאָה פְּנֶיךָ. אַחַד וְיָחִיד הוּא רְצוֹנִי: לְהִיּוֹת
קְרוֹב לְמִלְכֵי. וְאֲמַנֵּם אִין מַעֲמָדֵי רֶם מִסְפִּיק כְּדֵי שִׁיְצוּהָ הַמֶּלֶךְ
שְׁאֲנִשֶׁק אֶת כַּתְּפָיו, שְׁאֲנִיחַ עֲלֵיהֶן אֶת רֵאשֵׁי וְאֶת פְּנֵי..."

זֶהֱאֵכ לֹא יָדַע, כְּמוֹכּוֹן, מִיְהוּ טֹבְחוֹ בְּאֲמַת וּמִהֵן מִטְרוֹתָיו
הַנִּסְתָּרוֹת. הוּא שָׁמַע אֶת דְּבָרָיו וְאָמַר לוֹ: "מִשְׁאַלְתְּךָ תִּתְגַּשֵּׁם.
מִגִּיעַ לָךְ אַף יוֹתֵר מִכֶּךָ!" וְנָתַן אֶת הַפְּקָדָה.

אֵךְ נִשֶׁק אֲבֵלִים לְשִׁתִּי כַתְּפֵי הַמֶּלֶךְ, וְהִנֵּה נִעְלַם הַטֹּבַח
הַצָּעִיר וְנִמּוֹג אֶל תוֹךְ הָאֲדָמָה.

וְאִז קָרָה דְּבַר שְׁאֵף אָדָם בְּעוֹלָם לֹא רָאָה כְּמוֹהוֹ וְלֹא יָכַל
לְחַזוֹתוֹ: שְׁנֵי נַחֲשִׁים שְׁחוֹרִים הִחֲלוּ לְצַמַּח מִתוֹךְ שְׁתֵּי כַתְּפָיו
שֶׁל הַמֶּלֶךְ, בְּמִקּוֹם שָׁבוּ נִשֶׁק לוֹ אֲבֵלִים. הַמֶּלֶךְ כְּמַעֲט הִתְעַלֵּף
מִהֶהֱפַתָּה וּמִכְאֲבֵי הַתַּפֶּת. הוּא נִסָּה בְּכָל מְאוֹדוֹ לְסַלֵּק אֶת

שְׁנֵי הַנְּחָשִׁים מְכַתְּפִיו, אֵךְ לִשְׂוֹא. בְּכֹל פַּעַם שֶׁגִּדַע אוֹתָם
הַמֶּלֶךְ בַּחֲרָבוֹ, צָמְחוּ שְׁנֵי נְחָשִׁים שְׁחֹרִים חֲדָשִׁים מְכַתְּפִיו,
כְּעַנְפִים רַעֲנָנִים שֶׁל עֵץ.

הַמֶּלֶךְ כִּנְס אֶת בְּכִירֵי הָרוֹפְאִים מִכָּל רַחְבֵי הַמַּמְלָכָה. הֵם
יַעֲצוּ עֲצוֹת, חִבְּלוּ תַחְבוּלוֹת, נִסּוּ נִסְיוֹנוֹת - אֵךְ אֵף אֶחָד לֹא
מָצָא מְרַפָּא לְבַעֲיָהּ, וְהַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיךְ לְסִבֵּל כְּאֲבֵי תַפְתֵּי.

וְאִז הוֹפִיעַ אֲבָלִים בְּשְׁלִישִׁית, הַפַּעַם כְּרוֹפֵא. עָטָה אֲרֻשֵׁת
פָּנִים חֲכָמָה וְרִצִּינִית, נִגַּשׁ לְזֹהָאֵךְ וְאָמַר: "לְקִיּוֹמָם שֶׁל
הַיְצוּרִים הָאֵלֶּה יֵשׁ תְּכֵלִית. הַשָּׂאֵר אוֹתָם, כִּי יִקְרָה אֲשֶׁר יִקְרָה,
אֵין לְפַגַּע בָּהֶם. כְּדֵי לְהַשְׁקִיטֵם, יֵשׁ לְהֶאֱכִילֵם. כָּל פְּתָרוֹן אֲחֵר
אֲסוּר בְּתַכְלִית הָאֲסוּר, וְגַם לֹא יַעֲזֹר. מֵאֲכָלָם הוּא מוֹחַ שֶׁל בְּנֵי
אָדָם. אֵל תִּתֵּן לָהֶם דְּבַר לְאָכֵל מִלֶּבֶד זֹאת, פֶּן יָמוּתוּ."

רָאָה מָה עָשָׂה אֲבָלִים וּמָה בִקֵּשׁ בְּדַבְּרֵיו אֵלֶּה! אֵיזָה מַחִיר
עַל אֲנָשֵׁי הָעוֹלָם לְשִׁלֵּם כְּדֵי לְחַלֵּץ מִצָּרָה אָדָם אֶחָד, קַל דַּעַת
וּבַעַל שׂוֹרָה.

דמותו של זהאכ, בן האנוש שהופך למפלצת, הוא התפתחות של הדרקון דְהָאג, שפגשנו בסיפורים הקודמים. בתקופה הטרומ-אסלאמית מתואר דהאג כבבלי, כי אלה היו הרעים באותו זמן. בזמנו של פרדוסי, הרעים הם הערבים, ולכן גם זהאכ מוצג כנסיך ערבי. מעניין לראות שבסיפורנו [בחלק שאחרי הדוגמית] האיראנים הם אלה שמזמינים את זהאכ לשלוט עליהם, למרות שהוא מטיל אימה על נתיניו - בדיוק כפי שרוב האיראנים קיבלו בברכה את הכיבוש האסלאמי החל מהמאה השביעית לספירת הנוצרים, קבלה שפרדוסי מותח עליה ביקורת גלויה וסמויה.

"זְהָאכ" היא הגיית השם בפרסית בת זמננו - ההגייה שנבחרה לכל השמות בספר. שמו של זְהָאכ נכתב, בתעתיק מדויק, צ'חאכ. זוהי הגייה של השם דְהָאג במבטא ערבי מוגזם, וכנראה כך חשב דובר פרסית מהמאה ה-10 שערבי יהגה את השם.

זהאכ מתואר בסיפור גם כ"בעל מראה הדרקון", "בעל גוף של דרקון" ואפילו "הדרקון". המילה הפרסית לדרקון, עד עצם היום הזה, היא אֶזְדְּהָא - מהשם אֶז'י דְהָאג - "הדרקון דהאג" מהסיפור הקודם. חדי הזיכרון שביניכם בוודאי זוכרים שהמילה אזי "דרקון" מתייחסת במקור לנחש. טשטוש הגבול הסמנטי בין נחש לבין דרקון עדיין משתקף בסיפורו של זהאכ.

חוט מקשר נוסף שעובר בין הסיפורים מהתקופות השונות הוא ריבוי הישויות בגוף אחד. בסיפור הטרומ-אסלאמי, פרידון לא הצליח להרוג את דהאג כי בכל פעם שכרת איבר מגופו האיבר הפך ליצור אופל בפני עצמו. הצמחת המפלצות מהכתפיים מופיעה כבר בְדָאדְסְתָאן ? דִינִיג, טקסט מאוחר יחסית בפרסית אמצעית, הקודם לפרדוסי בכמאה שנים. שם מתואר דְהָאג כמי ש"מעצם הכתף שלו צומח השד 'שקר' בצורת דרקון".